

Opetusalan Ammattijärjestö puh. 020 748 9600
Undervisningssektorns faksi (09) 145 821
Fackorganisation www.oaj.fi
PL 20, Rautatieläisenkatu 6 oaj@oaj.fi
00521 Helsinki

16.2.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kirjaamo
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Asia: OAJ:n lausunto Taideyliopiston perustamisesta

Viite: Lausuntopyyntö 16.1.2012 Dnro OKM/71/010/2011 ja keskustelu
johtaja Lehikoisen kanssa

Toimiessaan taideyliopistoissa työskentelevän opetushenkilöstön edunvalvojana Opetusalan Ammattijärjestö OAJ lausuu taideyliopiston perustamisesta seuraavaa:

OAJ keskittyy kolmeen pääteemaan:

- uuden taideyliopiston organisaatorakenteeseen ja hallintoon,
- rahoitukseen sekä
- henkilöstön asemaan,
ja siihen, kuinka näissä tehdyt ratkaisut parhaiten tukisivat
taideyliopistolle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Tavoitteet

Taideyliopiston arvioidaan vahvistavan vuorovaikutteista taiteen tutkimusta ja koulutusta. OAJ pitää taideyliopiston tavoitteita toiminnan kehittämisen osalta kannatettavina – taidealoilla erityisen tärkeää on koulutuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen.

Luontevinta on, että uusi Taideyliopisto profiloituu selkeästi ja rakentaa toimivia yhteistyöverkostoja eri kulttuuripalvelutuottajien ja –oppilaitosten välillä. Hallituksen esityksen pohjana on taideyliopistoselvityksen ehdotus, jossa Kuvataideakatemia, Sibelius-Akatemia ja Teatterikorkeakoulu muodostavat uuden Taideyliopiston. Taideyliopiston profiilia vahvistettaisiin, mikäli Aalto-yliopiston taideaineet (esim. kuvataiteen opettajien koulutus ja elokuvataide) olisivat olleet mukana yhtenä vaihtoehtona. OAJ:n mielestä näiden koulutusalojen liittäminen Taideyliopistoon olisi vahvistanut merkittävästi erityisesti taiteisiin painottuvaa opettajankoulutusta.

Koska esityksessä ei olla liittämässä koulutusohjelmia tai sen osia Aalto-yliopistosta Taideyliopistoon, tulisi koulutusohjelmien yhteistyöverkostot ja opiskelureitit muodostaa selkeiksi näiden kahden korkeakoulun välillä, jotta yhteistyöllä pystyttäisiin kehittämään esimerkiksi taidepedagogiikkaa. Taideyliopistoa perustettaessa olisi

tullut kaikkien siihen luontevasti liittyvien koulutusalojen, myös Aalto-yliopistossa olevien, mahdollisuudet ja halukkuus taideyliopistoon liittymiseen selvittää.

Organisaatio ja hallinto

Hallituksen esitys lähtee siitä, että nykyiset taideyliopistot liittyisivät taideyliopistoon omina akatemioinaan säilyttäen vanhat nimensä. Organisaatorakennetta muodostettaessa on OAJ:n mielestä kiinnitettävä huomioita siihen, että uusia hallinnon portaita ei rakenneta tarpeettomasti. Tavoitteena tulee olla, että hallinto ei saa uudistuksessa kasvaa, mutta sen toimintaa on sujuvoitettava. Hallintomalleista ja –rakenteista päätettäessä tulee huolehtia siitä, että kaikkien kolmen akatemian henkilöstö pääsee osallistumaan suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Organisaatiouudistuksessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että opetuksen ja taiteellisen toiminnan tukihenkilöstöä on riittävästi lähellä toimijoita. Hallinnosta ei voida puuttua perustoimintojen (opetus ja tutkimus) sisältöihin. Sisältöjen rakentaminen ja kehittäminen ovat aina opetushenkilöstön vastuulla.

Henkilöstön osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet

Viime vuotisen selvitystyöryhmän esityksen mukaan taideyliopiston valmistelu olisi tullut aloittaa sisältölähtöisesti mahdollistamalla henkilöstön ja opiskelijoiden osallistuminen. Tällä hetkellä taideyliopistoista tulleiden viestien mukaan uudistuksen valmistelussa on keskitytty hallinnon ja organisaatioiden muutoksiin eikä sisällöllinen työ ole vielä alkanut, vaikka uudistuksen toimeenpanoon on alle vuosi aikaa. Henkilöstön on päästävä osallistumaan ja vaikuttamaan prosessiin. Kaikessa suunnittelussa tulee noudattaa lain edellyttämää yhteistoimintamenettelyä niin, että henkilöstö tietää suunnitelmien sisällöistä ja voi vaikuttaa niihin aidosti ja ajoissa.

Taideyliopiston perustamisaikataulu on alusta alkaen todettu vaativaksi ja kireäksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut taideyliopistoille hankerahaa, jota tulee käyttää myös korkeakoulujen opetushenkilöstön irrottamiseen opetustyöstä uudistuksen suunnittelua varten. Samanaikaisesti on huolehdittava siitä, että henkilöstö ei kuormitu liikaa.

Taideyliopiston perustamisen tarkoituksena ei ole olla vain hallinnollinen uudistus, vaan sillä tavoitellaan selkeitä sisällöllisiä parannuksia opetukseen, tutkimukseen ja taiteellisen toimintaan. Näiden sisältöjen rakentamiseen tulisi myös voida valmistelussa keskittyä.

Henkilöstön asema

OAJ lähtee siitä, että tuleva uudistus ei saa millään tavalla heikentää nykyisissä taidekorkeakouluissa työskentelevän henkilöstön asemaa. Henkilöstön oikeuksien ja etuuksien tulee säilyä vähintään entisen kaltaisina eikä työehtojen huononnuksia saa tapahtua esimerkiksi nimikkeitä muuttamalla tai määräaikaishuonojen lisäämistä vakituisten työsuhteiden sijaan.

Yliopistolain muuttamisesta annettavan voimaannolain 8 §:n mukaan "*Henkilöstön siirtymisestä yhdistyvistä yliopistoista Taideyliopistoon sovelletaan mitä työso-
pimuslaissa (55/2001) on liikkeen luovuttamisesta säädetty.*" Tämä maininta tur-
vannee suurelta osin siirtyvän henkilöstön aseman, mutta erityisesti mm. eläkesää-
dökset tarvitsevat täsmennystä. Yliopistojen yleinen työehtosopimus tulee koske-
maan myös Taideyliopistoa ja sen henkilöstöä.

Yliopistolain voimaannolain (559/2009) 11 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan "*Niihin uusien yliopistojen palveluksessa oleviin henkilöihin, jota ovat syntyneet en-
nen tammikuun 1 päivää 1980, sovelletaan valtion eläkelakia(1295/2006).*" Yliopis-
tolain voimaannolain 4 §:n 1 momentin mukaan..."*että yliopistot toimintoineen,
henkilöstöineen ja opiskelijoineen siirtyvät 1 päivästä tammikuuta 2010 alkaen toi-
mimaan itsenäisinä oikeushenkilöinä (uusi yliopisto).*" Tulkittaessa näitä kahta yli-
opistolain voimaannolain eri kohtaa saattaa syntyä epäselvyyttä siitä, ovatko
2013 perustettavaksi tulevan Taideyliopiston palveluksessa olevat yliopistolain voi-
maannolain tarkoittamassa mielessä uuden yliopiston palveluksessa, ja siten val-
tion eläkelain soveltamisen piirissä. Epäselvyyden välttämiseksi OAJ esittää yliopis-
tolain muuttamisesta annettavan lain 8 §:ään uutta 2. momenttia, joka voi kuulua
seuraavasti:

*Taideyliopiston henkilöstön eläketurvaan sovelletaan yliopistolain voimaan-
panolain (559/2009) 11 §:ää.*

Nykyisten taidekorkeakoulujen henkilöstön työsuhteissa on jonkin verran toisistaan
poikkeavia järjestelyjä, jotka tulisi ottaa huomioon yhdistämisprosessissa. OAJ:n
mielestä työsuhteiden harmonisointi, esimerkiksi palkkatason suhteen, tulee tapah-
tua niin, että palvelussuhteen ehdot ovat kaikilta osin yliopistojen työehtosopimuk-
sen mukaisia ja ettei kenenkään henkilökohtainen palkka alene.

Aikaisemmissa tällaisissa uudistuksissa on nähty, että hallinnon ja hallintohenkilös-
tön määrä on kasvanut, joskus merkittävästikin. Muun henkilöstön määrä ei saa
kasvaa uudistuksessa, ja uusi organisaatio tulisi pystyä rakentamaan nykyisellä
henkilöstöllä. Taideyliopistolle on ensi tilassa laadittava kattava henkilöstöstrategia,
jonka tekemiseen on varattava riittävästi aikaa ja koko henkilöstön tulee olla muka-
na sen valmistelussa. Uudistuksen päätavoite on opetuksen ja tutkimuksen laadun
parantamisessa, joten resurssillisäysten tulee näkyä yliopiston ydintoiminnoissa,
esimerkiksi parempana opiskelija-opettaja –suhdelukuna.

Rahoitus

OAJ:n mielestä uudistus tarvitsee riittävän ja pysyvän rahoituksen. OAJ yhtyy selvi-
tystyöryhmän näkemykseen taideyliopistojen valtion rahoitukseen tarvittavasta ta-
sokorotuksesta. Taideyliopistojen rahoitus pohja vaatii uudistamista ja eriyttämistä
tiedeyliopistojen rahoitusmallista.

Yliopiston uusi rahoitusmalli ottaa huomioon taideyliopistojen toiminnan erittäin
huonosti. Mallia tulee korjata siten, että Taideyliopiston eri alat voivat omalla, niille
luonteenomaisella, toiminnalla vaikuttaa rahoituksen kehittymiseen. Taideyliopiston

aloilla jatkotutkinnot tai tieteelliset julkaisut eivät ole samalla painoarvolla keskeisiä kuin tiedeyliopistoissa. Taideteot ovat verrattavissa tiedeyliopistojen julkaisuihin, ja ne ovat myös laskettavissa ja huomioitavissa julkaisutoiminnassa.

Lopuksi

Uudistuksen tulee kunnioittaa nykyisten taideyliopistojen ominaispiirteitä. Uudistusta ei tule viedä läpi ilman riittävän ja vakaan rahoituksen varmistamista.

Henkilöstön tulee olla mukana muutoksen valmistelussa sekä sisältöjen suunnittelussa. Henkilöstön työsuhteiden edut on muutostilanteessa säilytettävä.

OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ

Olli Luukkainen
puheenjohtaja

Hanna Tanskanen
työmarkkina-asiamies